

חוזר מנכ"ל ליישום תיקון 11 לחוק החינוך המיוחד

כל מה שרציתם לדעת על ועדות זכאות ואפיון - שנת 2022 תשפ"ג עבור תלמידים על הרצף האוטיסטי

ביום 21/4/2021 פרסם משרד החינוך את חוזר המנכ"ל שמסדיר את פעילות ועדות זכאות ואפיון, וועדות השגה וצוותים רב מקצועיים לקראת שנת הלימודים תשפ"ג, ובכלל.

חלק מהנושאים שהתעוררו בשנת תש"פ-תשפ"א שופרו, אך ישנם צעדים נוספים שיש לבצע על מנת לוודא שהזכויות הפרטניות של תלמידים עם אוטיזם והוריהם נשמרות.

אנו ממשיכים לקדם נושא זה, בשיתוף ארגוני חברה אזרחית אחרים, מול משרד החינוך וגורמים נוספים.

בקיץ 2020 אלז"ט הפיצה סקר להורים שעברו ועדת זכאות ואפיון בשנת תש"פ-תשפ"א למען הגשת דו"ח למשרד החינוך עם דגשים לקראת פרסום חוזר מנכ"ל ליישום תיקון 11 לחוק החינוך המיוחד.

בנוסף לסקר אלז"ט קיימה קבוצות מיקוד עם הורים לתלמידים עם אוטיזם על מנת לקבל מידע נוסף בנושא אופן יישום ועדות הזכאות והאפיון בשנת תש"פ על מנת לוודא שהסוגיות המרכזיות זוכות למענה והתייחסות.

בעקבות הסקר וקבוצות המיקוד אלז"ט פנתה למשרד החינוך וקידמה מספר תיקונים בחוזר המנכ"ל ליישום ועדות זכאות ואפיון.

הכירו את חוזר המנכ"ל החדש ואת הזכויות הנגזרות ממנו
להלן דף שאלות-תשובות עדכני עם כל מה שאתם צריכים לדעת:

תשובה

ועדת הזכאות והאפיון היא ועדה מתוקף חוק החינוך המיוחד, באחריות המקצועית של משרד החינוך, שנועדה לקבוע את זכאותם של תלמידים לשירותי חינוך מיוחדים, בין אם הוריהם רוצים לשלבם בחינוך הרגיל, ובין אם בחינוך המיוחד.

הועדה מוסמכת לקבל החלטות לגבי כל תלמיד ביחס לארבעה נושאים:

1 זכאותו לשירותי חינוך מיוחדים

2 רמת התפקוד של התלמיד

3 היקף סל השירותים שיינתן לתלמיד (רלוונטי בשילוב):

לוועדה אין סמכות לקבוע את סוגי התמיכות או פילוח הסל האישי. סוגיה זו תיקבע לאחר השיבוץ בצוות רב-מקצועי במסגרת החינוכית אליה ישובץ התלמיד.

4 זכאותו להסעה וליווי:

למרות שהסמכות בחוק ניתנה לוועדת הזכאות והאפיון, הקריטריונים בנושא טרם הוסדרו, והוועדות עדיין לא מקבלות החלטות לעניין זה. הזכות ממשיכה להינתן בהתאם לחוק הסעה בטיחותית לילדים ולפעוטות עם מוגבלות, תשנ"ד-1994 והפסיקה הקיימת בנושא.

שאלה 1:

מה זו
ועדת זכאות ואפיון?

תשובה

צריך לקיים וועדת זכאות ואפיון במקרים הבאים:

- **פעוטות** אשר מלאו או ימלאו להם 3 שנים עד דצמבר תשפ"ג, והם זכאים על פי חוק להתחיל את לימודיהם במערכת החינוך בשנת הלימודים הבאה.
- **תלמידי מערכת החינוך** אשר אובחנו השנה עם אוטיזם ועדיין לא עלו לועדת זכאות ואפיון.
- **תלמידי מערכת החינוך** אשר עברו ועדת השמה / ועדת שילוב לפני 3 שנים וצריכים כעת לחדש זכאות כיוון שתוקף ההחלטה עומד לפוג.
- **תלמידי מערכת החינוך** אשר יש להם החלטת ועדת השמה / ועדת שילוב / ועדת זכאות ואפיון בתוקף (טרם עברו 3 שנים), אך יש צורך בשינוי אפיון המוגבלות, רמת התפקוד או גודל הסל האישי.
- **תלמידים העולים מחטיבת הביניים לחטיבה העליונה**, בעלי זכאות בתוקף, והם או לומדים בשילוב יחידי עם סל אישי או לומדים במסגרת חינוך מיוחד ומעוניינים לעבור לשילוב יחידי.

ניתן לבקש לקיים ועדה גם בנסיבות אחרות.

שאלה 2:

מתי חייבים לקיים ועדת זכאות ואפיון, והאם אפשר לבקש לקיים ועדה גם בנסיבות נוספות?

תשובה

כל בקשה לועדת זכאות ואפיון שהוגשה עד ליום **31/3/2022** בצירוף מסמכי ההפניה הנדרשים, צריכה להידון בוועדה עד ליום **15/5/2022** (עבור תלמידי בית ספר) ועד ליום **31/5/2022** לתלמידי הגנים.

כל בקשה שהוגשה ביום **1/4/2021** ואילך תיחשב לועדת זכאות ואפיון שלא במועד (ועדה חריגה), ותאושר לפי קריטריונים בחוזר המנכ"ל.

שאלה 3:

עד מתי מתקיימות הועדות?

תשובה

לצורך הפניית התלמיד לוועדה, על המסגרת החינוכית (ביה"ס או הגן) להעביר את המסמכים הבאים:

- **שאלון הפניה לוועדה**
 - **שאלון רמת תפקוד** (ראמ"ה) במידה ונדרש.
- חשוב לדעת! על המסגרת החינוכית למסור העתק השאלונים עד 14 ימים לפני מועד הדיון בוועדה להורי התלמיד.
- באחריות המוסד החינוכי לבקש מהורי התלמיד שיחתמו על **ויתור הסודיות**, ולאחר מכן לסרוק ולשמור אותו במערכת הממוחשבת.
- בנוסף, לצורך קיום הדיון בוועדה, על המסגרת החינוכית להעביר לוועדה מסמכים המעידים על עוצמת המוגבלות, ומסמכים נוספים במידת הצורך (סיכום השיחה שהתקיימה לפני הועדה, תח"י/תל"א, דו"ח חינוכי או טיפולי ועוד).

שאלה 4:

איזה מסמכים נדרש להגיש כדי לקיים ועדת זכאות ואפיון?

תשובה

על פי הוראות חוזר המנכ"ל חובה על המסגרת החינוכית והצוות החינוכי לקיים שיחת הכנה עם התלמיד והוריו לקראת הדיון בוועדה. חובה על המסגרת החינוכית למסור לתלמיד ולהוריו מידע על תהליך הוועדה, על סמכויותיה ועל תפקידיה וכן על זכויות התלמיד והוריו.

במהלך השיחה יעודכנו התלמיד והוריו בדבר המסמכים הנדרשים לצורך הדיון בוועדה, לרבות השאלון/ים שעל המוסד החינוכי למלא לקראת הדיון בוועדה. הצוות יקיים שיח עם ההורים על תפקוד התלמיד מנקודת מבטם.

שאלה 5:

למה המסגרת החינוכית הזמינה אותנו לפגישה לפני שאנחנו עולים לוועדה?

תשובה

חובה על ההורים להעביר מסמכים קבילים על אבחנת המוגבלות של התלמיד/אישור על הימצאות בתהליך אבחון, בדיקות שמיעה וראייה (במידה וניגשים פעם ראשונה לוועדה, או במידה ויש לילדכם גם מוגבלות בשמיעה או בראייה בנוסף לאוטיזם).

בנוסף, ההורים יכולים לבחור להעביר גם 'שאלון להורים' ו'שאלון לתלמיד', חוות דעת מקצועיות ומסמכים נוספים שמעוניינים להציג בוועדה.

שאלה 6:

אילו מסמכים באחריות ההורים להמציא?

תשובה

הורים שפנו ועדכנו על הימצאות בתהליך אבחון, וביקשו לזמן ועדת זכאות ואפיון, כולל כל המסמכים הרלוונטיים, לפני ה-31/3/2022, רשאים להשלים את האבחון ולהעבירו לוועדה עד ה-10/8/2022.

שימו לב: רק אם האבחון יסתיים עד ה-10/8/2022 הועדה תיחשב לוועדת זכאות ואפיון רגילה. אבחון שיושלם לאחר מכן ייחשב כבקשה לוועדה חריגה.

שאלה 7:

אנחנו עדיין בתהליך אבחון ופנינו לבקש ועדה לפני ה-31/3/2022. עד מתי ניתן להשלים את האבחון?

תשובה

הדיון בוועדה מתחלק לשני חלקים:

בחלק הראשון של הועדה:

- **ההורים** יציגו את הצרכים של ילדם, אילו תמיכות נדרשות לו, אילו קשיים מתעוררים, האם ישנו צורך בליווי או השגחה צמודים, וייתנו דוגמאות.
- **נציג/ת המסגרת החינוכית** יציג את חוות דעת המסגרת באשר לתפקוד התלמיד במסגרת החינוכית, להשתתפותו בסביבות החינוכיות השונות ולצרכיו, תוך תיאור של תפקוד התלמיד והתחומים שבהם נדרשת לו תמיכה.
- **מומחה תחום המוגבלות מטעם המתי"א** יציג מידע הנוגע לתפקוד התלמיד במסגרת החינוכית בזיקה לסל האישי המתבקש ולמוגבלותו, לרבות מידע רפואי העולה מהמסמכים שהוגשו ומידע מדו"חות מטפלים פרא-רפואיים, או בהתבסס על היכרותו את התלמיד.
- בשלב זה **הפסיכולוג חבר הוועדה** יציג את המסמכים הקבילים ואת המידע העולה מתוכם, לרבות אפיון המוגבלות/יות. הפסיכולוג יסביר את מאפייני המוגבלות ויבהיר את הקשר בין המוגבלות לבין התפקוד ואת משמעות הדבר מבחינת צורכי התלמיד והמענים הנדרשים עבורו.

בחלק השני של הוועדה:

יתקיים **דיון** לגבי קביעת הזכאות לשירותי חינוך מיוחדים, רמת התפקוד והיקף הסל האישי שיינתן לתלמיד.

בסופו של הדיון יקיימו חברי הוועדה **הצבעה**. באפשרות ההורים להיות נוכחים גם בשלב קבלת ההחלטה וההצבעה, אלא אם אחד מחברי הועדה ביקש לקיימו ללא נוכחות ההורים. בכל מקרה יש לתעד גם את החלק השני בפרוטוקול המלא שנמסר להורים. על התיעוד לשקף את הדברים שעלו בדיון באופן שיהיה ניתן להבין ממנו את אופן קבלת ההחלטה והנימוקים לה.

שאלה 8:

איך הוועדות מתנהלות בפועל?
כיצד צריך להיערך?

על-פי הנחיות משרד החינוך מחודש דצמבר 2020, ניתן לקיים ועדות זכאות ואפיון באופן פיזי.

עם זאת, בשלב זה מרבית הוועדות ממשיכות להתקיים באמצעות מערכת התיעוד החזותי 'זום'.

הורים רשאים לבקש לכנס וועדה פיזית בכפוף להנחיות משרד הבריאות.

ההורים רשאים לזמן לוועדה כל גורם שיכול להיות רלוונטי לדעתם.

תשובה

חברי הועדה קבועים בחוק החינוך המיוחד.

אין תוקף להחלטות של ועדה אם נעדרו ממנה חברי הוועדה ההכרחיים:

יו"ר הוועדה

עובד משרד החינוך שהוא בעל מומחיות, ניסיון והכשרה בחינוך מיוחד - **חובה**

נציג רשות החינוך המקומית

שהוא מנהל מחלקת החינוך או מי מטעמו שהוא בעל ניסיון או הכשרה בחינוך מיוחד - **חובה**

נציג הורים

הורה לתלמיד עם מוגבלות (משובצים על ידי ארגון צח"י)

פסיכולוג חינוכי

מטעם השירות הפסיכולוגי ברשות המקומית - **חובה**

מפקח/ת בחינוך מיוחד

או נציגו - **חובה**

מפקח/ת בחינוך רגיל

או נציגו

שאלה 9:

מי הם חברי ועדת הזכאות והאפיון?

תשובה

לאחר קיום הועדה, על ההורים להודיע לוועדה על **בחירת סוג המסגרת** תוך 14 יום ממועד שנודע להם על החלטת הועדה באמצעות טופס ייעודי שצריך להיות מצורף למסמך ההחלטה.

אם לא קיבלתם את הטופס, פנו ליו"ר הוועדה כדי לקבל אותו. אחרת, הועדה תקבל החלטה על סוג המסגרת על סמך שיקול דעתה.

הצעתנו היא להישאר מעודכנים כל העת, על מנת לוודא שאתם מקבלים את ההחלטה והפרוטוקול כנדרש, במיוחד אם אתם יודעים על עיכובים בקבלת הדואר במקום מגוריכם.

סוגי המסגרות האפשריות הן:

- שילוב יחידי בכיתה רגילה במוסד חינוך רגיל / בגן רגיל
- כיתת תקשורת במוסד חינוך רגיל
- שיבוץ בבית ספר לחינוך מיוחד / בגן תקשורת

אם ההורים הודיעו בזמן על בחירתם לעניין סוג המסגרת, יהיה באפשרותם לשנות דעתם לגבי בחירה זו גם עד ליום **25/6/2022** מכל סיבה.

שאלה 10:

מה צריך לעשות אחרי הועדה?

הרצאת אליו"ט בנושא סוגי מסגרות ניתן למצוא בערוץ היוטיוב של אליו"ט. לצפייה הקליקו כאן

תשובה

במקרה כזה ניתן להגיש **השגה** (ערעור) לוועדת השגה מחוזית עד 21 ימים מיום שקיבלתם את ההחלטה.

לוועדת ההשגה סמכות לקבל החלטה בנוגע לכל נושא שעליו הוגשה השגה, לרבות רמת התפקוד של התלמיד והיקף הסל האישי שנקבע.

שאלה 11:

מה קורה אם אנחנו לא מרוצים מהקביעות של הועדה או מאופן ההתנהלות שלה?

תשובה

חברי הועדה קבועים בחוק החינוך המיוחד. אין תוקף להחלטות של ועדה אם התקבלה בהרכב של פחות מ-3 חברי ועדה:

נציג הורים
הורה לתלמיד עם מוגבלות (משובצים על ידי ארגון צח"י)

מפקח לחינוך מיוחד ומפקח לחינוך רגיל
שלא ישב בוועדת הזכאות והאפיון בעניינו של התלמיד הנדון בוועדת ההשגה.

יו"ר הוועדה
מנהל מחוז של משרד החינוך או נציגו

נציג של ארגון ציבורי
(משובצים על ידי ארגון צח"י)

פסיכולוג חינוכי
פסיכולוג חינוכי מחוזי של משרד החינוך

שאלה 12:

מה הרכב ועדת השגה? מה ההרכב החוקי?

בנוסף לחברי הועדה, ההורים רשאים להזמין לוועדה גורמים נוספים מטעמם ו/או לבקש מהיו"ר לזמן גורמים נוספים, והוא ידאג לזמנם.

תשובה

במידה והנושא לא יבוא על פתרונו לשביעות רצונכם בוועדת ההשגה, תוכלו לפנות **בעתירה מנהלית לבית המשפט המחוזי** תוך 45 יום ממועד קבלת החלטה הועדה או מהיום שנודע לכם עליה, לפי המוקדם.

שאלה 13:

מה קורה אם אנחנו לא מרוצים מהקביעות של ועדת ההשגה?

תשובה

לא. וועדת זכאות ואפיון אינה מוסמכת לקבוע את שיבוץ התלמיד. שיבוץ התלמיד נעשה על-ידי וועדת השיבוץ ברשות המקומית בה התלמיד מתגורר ונקבע על סמך שיקולים כגון אפיון המוגבלות, גיל, הזרם החינוכי והצרכים הייחודיים הפרטניים שלו.

שאלה 14:

האם גם השיבוץ של הילד שלי ייקבע בוועדת הזכאות והאפיון?

*מידע זה רלוונטי לאוכלוסיית התלמידים עם אוטיזם ומתייחס באופן ספציפי אליה.

**הדף מנוסח בלשון זכר אך פונה לכל המגדרים.

*** מסמך זה מחליף את דפי המידע הקודמים שהופצו על ידי אלו"ט.

המידע שמפורסם כאן מתבסס על החוק, וחוזר מנכ"ל מס' 0265 "יישום חוק החינוך המיוחד - ועדות מתוקף חוק: צוות רב-מקצועי, ועדת זכאות ואפיון ביושבה כהשגה על החלטת צוות רב-מקצועי, ועדת זכאות ואפיון, לרבות דיונים במקרים חריגים וועדת השגה" שפורסם ביום 21/4/2021. **קישור לחוזר המלא: לחצו כאן.**